GENERALITAT VALENCIANA

ISEACV Instituto superior de enseñanzas artísticas Comunitat Valenciana

# GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
# GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV

Curs /Curso
**2026/2027**

## 1 Dades d'identificació de l'assignatura
*Datos de identificación de la asignatura*

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Nom de l'assignatura *Nombre de la asignatura* | Tècniques de moviment/ Técnicas de *movimiento* | | | | |
| Crèdits ECTS *Créditos ECTS* | 3 | Curs *Curso* | 1º | Semestre *Semestre* | 2º |
| Tipus de formació *Tipo de formación* bàsica, específica, optativa *básica, específica, optativa* | Bàsica/Obligatòria *Básica/obligatoria* | Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura *Idioma/s en que se imparte la asignatura* | | | Valencià/Castellà |
| Matèria *Materia* | Moviment/*Movimiento* | | | | |
| Títol Superior *Título Superior* | Títol superior d'Art Dramàtic *Título Superior de Arte Dramático* | | | | |
| Especialitat *Especialidad* | Direcció/*Direcció* | | | | |
| Centre *Centro* | ESCOLA SUPERIOR D'ART DRAMÀTIC DE VALÈNCIA *ESCUELA SUPERIOR DE ARTE DRAMÁTICO DE VALENCIA* | | | | |
| Departament *Departamento* | Moviment/*Movimiento* | | | | |
| Professora responsable *Profesora responsable* | | | | | |
| Correu Departament *Correo Departamento* | l.meliaromaguera@iseacv.gva.es | | | | |

### 1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació
*Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación*

L'assignatura contribueix al perfil professional del títol de Graduat o Graduada en Art Dramàtic en l'especialitat de Direcció, fonamentalment en el punt u de l'Ordre de 2 de novembre de 2011, de la Conselleria d'Educació, quan fa referència a un artista, creador, intèrpret i comunicador de signes que s'utilitza a si mateix com a instrument, integrant els seus recursos expressius, cos, veu i els seus recursos cognitius i emocionals, posant-los al servici de l'espectacle.

*La asignatura contribuye al perfil profesional del título de Graduado o Graduada en Arte Dramático en la especialidad de Dirección, fundamentalmente en el punto uno de la Orden de 2 de noviembre de 2011, de la Conselleria de Educación, cuando hace referencia a un artista, creador, intérprete y comunicador de signos que se utiliza a sí mismo como instrumento, integrando sus recursos expresivos, cuerpo, voz y sus recursos cognitivos y emocionales, poniéndolos al servicio del espectáculo.*

Objectius generals:
*Objetivos generales:*

Conéixer les diferents tècniques i mètodes per a l'elaboració de l'entrenament psico-físic de l'actor - director. Entrenament bàsic del cos com a eina necessària per la interpretació i la direcció escènica. El cos com a instrument de creació i expressió. L'acció física a l'escena. La dramatúrgia del cos.

*Conocer las diferentes técnicas y métodos para la elaboración del entrenamiento psico-físico del actor. Entrenamiento básico del cuerpo como herramienta necesaria para la interpretación y la dirección escénica. El cuerpo como instrumento de creación y expresión. La acción física en la escena. La dramaturgia del cuerpo.*

L'assignatura contribueix al perfil professional del títol de Graduat o Graduada en Art Dramàtic en l'especialitat de Direcció escènica, fonamentalment en el punt u de l'Ordre de 2 de novembre de 2011, de la Conselleria d'Educació, quan fa referència a un artista que contempla en el seu conjunt el procés de creació teatral i comprén, utilitza, coordina i gestiona els diversos llenguatges que participen en la creació d'un espectacle.

*La asignatura contribuye al perfil profesional del título de Graduado o Graduada en Arte Dramático en la especialidad de Dirección escénica, fundamentalmente en el punto uno de la Orden de 2 de noviembre de 2011, de la Conselleria de Educación, cuando hace referencia a que el perfil profesional definido en la especialidad de Dirección Escénica y Dramaturgia corresponde al de un artista que contempla en su conjunto el proceso de creación teatral y comprende, utiliza, coordina y gestiona los diversos lenguajes que participan en la creación de un espectáculo*.

**Coneixements previs**
*Conocimientos previos*

No són necessaris coneixements previs.
*No son necesarios conocimientos previos.*

## 2 Competències de l'assignatura
*Competencias de la asignatura*

***Ordre de 2 de novembre de 2011***
***Orden de 2 de noviembre de 2011***

**Competències transversals:**
***Competencias transversales:***

CT 15. Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.

*CT 15. Trabajar de forma autónoma y valorar la importancia de la iniciativa y el espíritu emprendedor en el ejercicio profesional.*

**Competències genèriques:**
***Competencias genéricas:***

CG 2. Comprendre psicològicament i empatitzar per a entendre i sentir les vides, situacions i

personalitats alienes, utilitzant de manera eficaç les seues capacitats d'imaginació, intuïció, intel·ligència emocional i pensament creatiu per a la solució de problemes; desenvolupant la seua habilitat per a pensar i treballar amb flexibilitat, adaptant-se als altres i a les circumstàncies canviants del treball, així com la consciència i l'ús saludable del propi cos i de l'equilibri necessari per a respondre als requisits psicològics associats a l'espectacle.

*CG 2. Comprender psicológicamente y empatizar para entender y sentir las vidas, situaciones y personalidades ajenas, utilizando de manera eficaz sus capacidades de imaginación, intuición, inteligencia emocional y pensamiento creativo para la solución de problemas; desarrollando su habilidad para pensar y trabajar con flexibilidad, adaptándose a los demás y a las circunstancias cambiantes del trabajo, así como la conciencia y el uso saludable del propio cuerpo y del equilibrio necesario para responder a los requisitos psicológicos asociados al espectáculo.*

CG 3. Potenciar la consciència crítica, aplicant una visió constructiva al treball de si mateix i dels altres, desenvolupant una ètica professional que establisca una relació adequada entre els mitjans que utilitza i les finalitats que persegueix.

*CG 3. Potenciar la conciencia crítica, aplicando una visión constructiva al trabajo de sí mismo y de losdemás, desarrollando una ética profesional que establezca una relación adecuada entre los medios que utiliza y los fines que persigue*.

CG 5. Fomentar l'expressió i creació personal, integrant els coneixements teòrics, tècnics i pràctics adquirits; mostrant sinceritat, responsabilitat i generositat en el procés creatiu; assumint el risc, tolerant el fracàs i valorant de manera equilibrada l'èxit social.

*CG 5. Fomentar la expresión y creación personal, integrando los conocimientos teóricos, técnicos y prácticos adquiridos; mostrando sinceridad, responsabilidad y generosidad en el proceso creativo; asumiendo el riesgo, tolerando el fracaso y valorando de manera equilibrada el éxito social.*

**Competències específiques:**
***Competencias específicas:***

CE 1. Dominar els recursos expressius necessaris per al desenrrotllament de la interpretació.
CE 1. *Dominar los recursos expresivos necesarios para desarrollo de la interpretación.*

CE 3. Interaccionar amb la resta de llenguatges que formen part de l'espectacle.
*CE 3. Interaccionar con el resto de lenguajes que forman parte del espectáculo.*

## 3 Resultats d'aprenentatge
*Resultados de aprendizaje*

| RESULTATS D'APRENENTATGE<br>*RESULTADOS DE APRENDIZAJE* | COMPETÈNCIES RELACIONADES<br>*COMPETENCIAS RELACIONADAS* |
|---|---|
| **A. Coneixements:**<br>***Conocimientos:***<br><br>A. 1. Comprendre, analitzar i reflexionar al voltant de les bases pràctiques de les tècniques de moviment.<br>*A. 1. Comprender, analizar y reflexionar acerca de las bases prácticas de las técnicas de movimiento.*<br><br>A. 2. Conèixer els principis bàsics de l'entrenament físic-actoral individual i els principis de l'anàlisi del moviment.<br>*A. 2. Conocer los principios básicos del entrenamiento físico-actoral individual y los principios del análisis del movimiento.*<br><br>A. 3. Conèixer la dramatúrgia del cos i l'espai.<br>*A. 3. Conocer la dramaturgia del cuerpo y el espacio.* | CG2, CG3, CG5 |

| | |
|---|---|
| A. 4. Conèixer el concepte d'acció física com a recurs dramatúrgic corporal i saber diferenciar entre moviment, gest i acció fisica.<br>*A. 4. Conocer el concepto de la acción física, como recurso dramatúrgico corporal y saber diferenciar entre movimiento, gesto y acción física.*<br><br>**B. Habilitats:**<br>***Habilidades:***<br><br>B. 1. Saber utilitzar els principis o lleis que regeixen el cos en moviment i el cos en l'espai.<br>*B. 1. Saber utilizar los principios o leyes que rigen el cuerpo en movimiento y el cuerpo en el espacio.*<br><br>B. 2. Saber utilitzar l'anàlisi del moviment.<br>*B. 2. Saber utilizar el análisis del movimiento.*<br><br>B. 3. Saber utilitzar els principis que defineixen l'acció física en l'escena.<br>*B. 3. Saber utilizar los principios que definen la acción física en la escena.*<br><br>**C. Actituds:**<br>***Actitudes***<br><br>C. 1. Ser capaç de treballar individualment i de forma autònoma.<br>*C. 1. Ser capaz de trabajar individualmente y de forma autónoma.*<br><br>C. 2. Desenvolupar la capacitat d'observació i anàlisi.<br>*C. 2. Desarrollar la capacidad de observación y análisis.* | CE1, CE3<br><br>CT 15 |

## 4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge
*Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje*

| Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,...<br>*Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas…* | Planificació temporal<br>*Planificación temporal* |
|---|---|
| **UNITATS TEMÀTIQUES DE L'ASSIGNATURA**<br>***UNIDADES TEMÁTICAS DE LA ASIGNATURA***<br><br>**1.- UNITATS PRÀCTIQUES**<br>***UNIDADES PRÁCTICAS.***<br><br>UNITAT 1. El cos humà i el seu funcionament. Fisiologia de l'exercici. Anatomia básica. Els segments del cos. Jocs motrius adaptats a l'espai. Improvisació i creativitat.<br><br>*UNIDAD 1. El cuerpo humano y su funcionamiento. Fisiología del ejercicio. Anatomía básica. Los segmentos del cuerpo. Juegos motrices adaptados al espacio. Improvisación y creatividad.* | Primeres 2 setmanes /<br>Primeras dos semanas |

| | |
|---|---|
| UNITAT 2.<br>Consciència corporal. La tensió relaxació. La tensió-relaxació. Introversió i extraversió. La plàstica del moviment. Els diferents centres d'acció-emoció en el cos. Acció versus emoció. El cos en l'espai. Direccions. Ritmes.<br><br>*UNIDAD 2.*<br>*Conciencia corporal. La tensión relajación. Introversión y extroversión. La plástica del movimiento. Los distintos centros de acción-emoción en el cuerpo. Acción versus emoción. El cuerpo en el espacio. Direcciones.*<br>*Ritmos.* | Setmanes 3, 4 i 5 /<br>Semanas 3, 4 i 5 |
| UNITAT 3.<br>Moviment, gest i acció. Anàlisi del moviment. Segmentació de l'acció. Direccionalitat. Principi i final de l'acció.<br><br>*UNIDAD 3. Movimiento, gesto y acción. Análisis del movimiento. Segmentación de la acción. Direccionalidad. Principio y final de la acción.* | Setmanes 6, 7 i 8 /<br>*Semanas 6, 7 i 8* |
| UNITAT 4.<br>Dramaturgia corporal. L'acció del personatge a l'escena. Justificació de l'acció..<br><br>*UNIDAD 4.*<br>*Dramaturgia corporal. La acción del personaje en la escena. Justificación de la acción.* | Setmanes 9 a 15 /<br>*Semanas de 9 a 15* |
| 2.- UNITATS TEÓRIQUES.<br>UNIDADES TEÓRICAS. | |
| UNITAT 1. Estudi de la evolució del concepte de "treball físic de l' actor" i les tècniques utilitzades, a partir del treball de Jerzy Grotowski, Eugeni Barba i Thomas Richards.<br><br>*UNIDAD 1. Estudio de la evolución del concepto de "trabajo físico del actor" y las técnicas utilizadas, a partir del trabajo de Jerzy Grotowski, Eugeni Barba y Thomas Richards.* | Setmanes 1 a 15/<br>*Semanas 1 a 15* |
| *UNITAT 2. L'acció escènica. L'Acció psicofísica. L'acció sobre el partener i l'acció autònoma. L'acció física i el text.*<br><br>*UNIDAD 2. La acción escénica. La acción psicofísica. La acción sobre el partener y la acción autónoma. La acción física y el texto.* | Setmanes 9 a 15/<br>*Semanas 9 a 15* |
| **5** **Activitats formatives**<br>*Actividades formativas* | |

| **5.1** | **Activitats de treball presencials** **60%**<br>*Actividades de trabajo presenciales* | | |
|---|---|---|---|
| ACTIVITATS<br>*ACTIVIDADES* | Metodologia d'ensenyança-aprenentatge<br>*Metodología de enseñanza-aprendizaje* | Relació amb els Resultats d'Aprenentatge<br>*Relación con los Resultados de Aprendizaje* | Volum treball ( en nº hores o ECTS)<br>*Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)* |
| Classe TEÒRICA<br><br>*Clase TEÓRICA* | Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula.<br><br>*Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.* | A1, A2, A3, A4<br>B1, B2, B3<br>C2 | 10h |
| Classes pràctiques<br><br>*Clases prácticas* | Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/ audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne.<br><br>*Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/ representaciones/audiciones…, búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc. Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.* | A2, A3, A4<br>B1, B2, B3<br>C1, C2 | 25h |
| Exposició treball en grup<br>*Exposición trabajo en grupo* | Aplicació de coneixements interdisciplinaris.<br>*Aplicación de conocimientos interdisciplinares.* | A1<br>C1, C2 | 8h |
| Tutoria<br>*Tutoría* | Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, talleres, lectures, realització de treballs, projectes, etc.<br><br>*Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientació realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases,<br>seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.* | | |
| Avaluació<br>*Evaluación* | Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. | A1, A2, A3, A4<br>B1, B2, B3<br>C1, C2 | 2h |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | *Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.* | | |
| | | SUBTOTAL | 45h |

**5.2 Activitats de treball autònom 40%**
*Actividades de trabajo autónomo*

| ACTIVITATS *ACTIVIDADES* | Metodologia d'ensenyança-aprenentatge *Metodología de enseñanza-aprendizaje* | Relació amb els Resultats d'Aprenentatge *Relación con los Resultados de Aprendizaje* | Volum treball ( en nº hores o ECTS) *Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)* |
|---|---|---|---|
| Treball autònom *Trabajo autónomo* | Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït.<br>*Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,… para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.* | A1, A2, A3, A4<br>B1, B2, B3<br>C1, C2 | 15h |
| Estudi pràctic *Estudio práctico* | Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït.<br>*Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,… para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.* | A1, A2, A3, A4<br>B1, B2, B3<br>C1, C2 | 10h |
| Activitats complementàries *Actividades complementarias* | Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions, concerts, representacions, congressos, conferències,...<br>*Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias,…* | A1, C2 | 5h |
| | | SUBTOTAL | 30h |

| | |
|---|---|
| **TOTAL** | 75h |

## 6 Sistema d'avaluació i qualificació
*Sistema de evaluación y calificación*

### 6.1 Instruments d'avaluació
*Instrumentos de evaluación*

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,…), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, cuaderns d'observació, portafolio,…
*Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,…), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,…*

| INSTRUMENT D'AVALUACIÓ<br>*INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN* | Resultats d'Aprenentatge avaluats<br>Resultados de Aprendizaje evaluados | Percentatge atorgat (%)<br>*Porcentaje otorgado (%)* |
|---|---|---|
| *- Quadern d'anotacions d'observació diària: comprensió del treball proposat. Portfolio.*<br>*- Cuaderno anotaciones de observación diaria:comprensión del trabajo propuesto. Portfolio.* | A1, A2, A3, A4 | 20% |
| *- Treball tècnic i creatiu: progressió tècnica i creativa. -*<br>*Trabajo técnico y creativo: progresión técnica y creativa.* | B1, B2, B3 | 40% |
| *- Evolució individual i amb relació amb el grup.*<br>*- Evolución individual y en relación al grupo.* | | 5%<br>5% |
| *- La participació activa i positiva de l'alumne en les classes.*<br>*- La participación activa y positiva del alumnoen las clases.* | C1, C2 | 20% |
| *- Presentació dels treballs proposats.*<br>*Presentación de los trabajos propuestos.* | | 10% |

### 6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega
*Criterios de evaluación y fechas de entrega*

1. L'avaluació del treball pràctic de l'alumnat en aquesta assignatura serà contínua, personalitzada i integradora.
*1.- La evaluación del trabajo práctico del alumnado en esta asignatura será contínua, personalizada e integradora.*

A.- CONTÍNUA. S'arreplegaran dades de l'alumnat al llarg de tot el curs i no solament a partir dels resultats.

*A.- CONTÍNUA. Se recogerán datos del alumnado a lo largo de todo el curso y no sólo a partir de los resultados.*

B.- PERSONALITZADA. O també individualitzada, és a dir, partint de les pròpies possibilitats de l'alumne i observant la seua progressió.

*B.- PERSONALIZADA. O también individualizada, es decir, partiendo de las propias posibilidades del alumno y observando su progresión.*

C.- INTEGRADORA. Tenint en compte totes les capacitats de l'alumne.

*C.- INTEGRADORA. Teniendo en cuenta todas las capacidades del alumno.*

Es realitzarà una adaptació curricular per l'alumnat amb necessitats específiques.

*Se realizará una adaptación curricular para el alumnado con necesidades específicas.*

2. L'avaluació del treball teòric s'efectuarà sobre el tema i la modalitat que es proposarà l'inici de curs i s'haurà d'entregar en les dates que s'estipulen.

*La evaluación del trabajo teórico se efectuará sobre el tema y la modalidad que se propondrá al inicio de curso, y se deberá entregar en las fechas que se estipulen.*

**En l´avaluació es valorarà** negativament:

- La falta de puntualitat en l'entrada a classe.
- *La falta de puntualidad en la entrada a clase.*
- No assistir amb roba adequada per al treball corporal.
- *No asistir con ropa adecuada para el trabajo corporal.*
- Tenir faltes d'assistència en les sessions decisives per a la presentació d'activitats, i faltes d'assistència contínues que impedisquen el desenvolupament del treball del grup o company/a de treball.
- *Tener faltas de asistencia en las sesiones decisivas para la presentación de actividades, i faltas de asistencia continuas que impidan el desarrollo del trabajo en grupo o compañero/a de trabajo.*

**Faltes d'assistència:** si l'alumnat supera el 20% sobre les sessions realitzades en el calendari semestral de classes perdrà l'avaluació contínua.

***Faltas de asistencia:*** *Si el alumnado supera el 20% de las faltas sobre las sesiones realizadas en el calendario semestral de clases perderá la evaluación continua.*

Les classes lectives del segon semestre començaran l'**1 de febrer** i finalitzaran el **28 de maig de 2027.**

*Las clases lectivas del segundo semestre comenzarán el **1 de febrero** y finalizarán **el 28 de mayo de 2027.***

**6.3 Sistemes de recuperació**
*Sistemas de recuperación*

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega.
*Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega.*

L'estudiant que es trobe en aquesta circumstància haurà de realitzar, en la primera i/o segona convocatòria , un examen de la part pràctica de l'assignatura que versarà sobre les unitats pràctiques 1 a 4, i la unitat teòrica.
*El estudiante que se encuentre en esta circunstancia deberá realizar un examen, en la primera i/o segunda convocatoria, de la parte práctica de la asignatura, que versará sobre las unidades prácticas 1 a 4, y la unidad teórica.*

L'estudiant haurà de presentar un diari de les sessions de treball en el qual inclourà la descripció detallada de les accions utilitzades, així com el procés de creació dels materials.
*El estudiante deberá presentar un diario de las sesiones de trabajo en el que incluirá la descripción detallada de las acciones utilizadas, así como el proceso de creación de los materiales.*

També haurà de lliurar el treball de la unitat teòrica si no ho va fer en el seu moment.
*También deberá entregar el trabajo de la unidad teórica si no lo hizo en su momento.*

Els criteris d'avaluació són els mateixos en la primera i la segona convocatòria.
*Los criterios de evaluación son los mismos en la primera y la segunda convocatoria.*

**Les dates de examen de la Primera i Segona convocatòria** es publicaran a la pàgina web.
***Las fechas de examen de la Primera y Segunda convocatoria*** *se publicarán en la página web.*

## 7 Bibliografia
*Bibliografía*

GROTOWSKI, J. (2000). *Hacia un teatro pobre.* México: Ed. siglo XXI.
RICHARDS, T. (2005). *Trabajar con Grotowski sobre las acciones físicas*. Barcelona: Alba Editorial.
DIAZ, M. (2016). *La puesta en escena.* Alemania: Fahnauer Verlag.
ARTAUD**,** A. (2010). *El teatro y su doble***.** Edhasa.
BARBA, E. (2000). *La tierra de cenizas y diamantes: mi aprendizaje en Polonia*. Ed. Octaedro.
BARBA, E. (2009). *La canoa de papel: tratado de antropología teatral*. Argentina: Ed. Catálogos.
BARTAL, L.,NE´EMAN, N. (2010). *Conciencia del Movimiento y creatividad.* Madrid: Ed. Dilema.
BERRY, C. (2014). *Texto en acción. Madrid*: Ed. Fundamentos.
CHEJOV, M. (2017) Sobre la técnica de la actuación. Alba Editorial.
GROTOWKI, J. (2009). *Teatre i més enllà*. Barcelona: Fragmenta Editorial.
LABAN, R. (1987). *El dominio del Movimiento*. Madrid: Ed. Fundamentos.
MOTOS, T., García, L. (2001). *Práctica de la expresión corporal***.** C. Real: Ed.Ñaque.
STANISLAVSKI, K. (1994)*. Ética y disciplina. Método de acciones físicas*. México: Escenología.
RUIZ, B. (2008). *El arte de actor en el siglo XX*. Bilbao: Artezblai.
OIDA, Y., MARSHALL, L. (2010). *El actor invisible.* Alba Editorial, 2010